

NÉHÁNY GONDOLAT AZ ÉRTÉKELESRŐL A TANTÁRGYI OBSZERVÁCIÓS VIZSGÁLATOK TÜKRÉBEN

Radnóti Katalin

ELTE, TTK, Fizikai Intézet

Kulcsszavak: obszerváció, adatgyűjtés, tanórai értékelési formák

Az Országos Közoktatási Intézetben 2001. óta folynak a tantárgyak helyzetét feltáró obszervációs munkálatok, amelyek részeként több adatgyűjtés is történt. 2002-ben egy általános iskolai tanárok közt készített felmérésben 152 iskolában tanító, különböző szakos kolléga (2185 fő) válaszait elemeztük. 2003 szeptemberében 155 különböző típusú (4, 6 és 8 osztályos gimnázium, szakközépiskola és szakiskola) középiskola véleményét elemeztük, 2346 tanár válaszaival. Legutóbbi, 2005-ös, vizsgálatunk ennek folytatásaként a tanórák történéseinek világát próbálta feltérképezni strukturált interjú módszerével. Ennek keretében a magyar nyelv és irodalom, illetve a matematikatanárok, valamint az iskolák igazgatóinak megkérdezésére került sor. A vizsgálatban összesen 276 általános és középiskola vett részt az ország minden részéről.

A vizsgálatok részeként próbáltunk képet kapni arról, hogy milyen módon történik a tanórákon a különböző kompetenciák fejlesztése és azok értékelése. Jelen előadásban a tanulók teljesítményének szaktanári értékelésével kapcsolatos kérdésekre adott válaszokból elemzünk néhányat. Célkitűzésünk az volt, hogy képet kapjunk a tanárok értékelési kultúrájáról, annak módszertani gazdagságáról, majd az eredmények tükrében javaslatokat fogalmazzunk meg.

A 2003-as vizsgálatok során érdeklődtünk a tanároktól (ötfokú skála alkalmazásával), hogy milyen jellegű tanulói produktumokat értékelnek. A válaszok szerint a középiskolákban a legnépszerűbb értékelési eszköz a dolgozat íratása (3,94) és a szóbeli felet (3,73). Ezek szoros összefüggést mutatnak a tanárok által alkalmazott tanítási módszerekkel, amelyek közt a frontális jellegűek dominálnak. A különböző számítógépes feladatok (1,69), projekt munka (1,93) értékelése meglehetősen ritka.

2005-ös vizsgálatunk eredményei szerint a tanárok az osztályzatokon és azok változásán kívül is figyelik a tanulók fejlődését, rendszeres szóbeli értékelés (4,31), folyamatos tanulás nyomon követése (4,38), házi feladatok rendszeres értékelése (4,23) és a tanulók órai munkájának figyelése (4,46) révén. A tanárok közepes mértékben veszik figyelembe a tanulók saját önértékelését (3,12), a társak értékelését (2,92), illetve jegyzik fel tapasztalataikat a tanulási folyamatról (3,20). Még ennél is kisebb mértékben értékelnek portfólió, illetve különböző tanulói gyűjtemények alapján (2,71), iskolai és iskolán kívül összeállított tesztek alapján (2,50).

Többdimenziós elemzéseinkből kiderült, hogy a formatív értékelés alkalmazása növeli az általános iskolák eredményességét. Azok az iskolák, ahol a formatív értékelésre nagyobb hangsúlyt fektetnek, nagyobb HÉI-vel rendelkeznek, pozitív korreláció van köztük. Szoros összefüggés van a korszerű tanulószervezési formák és a formatív értékelés használata között.